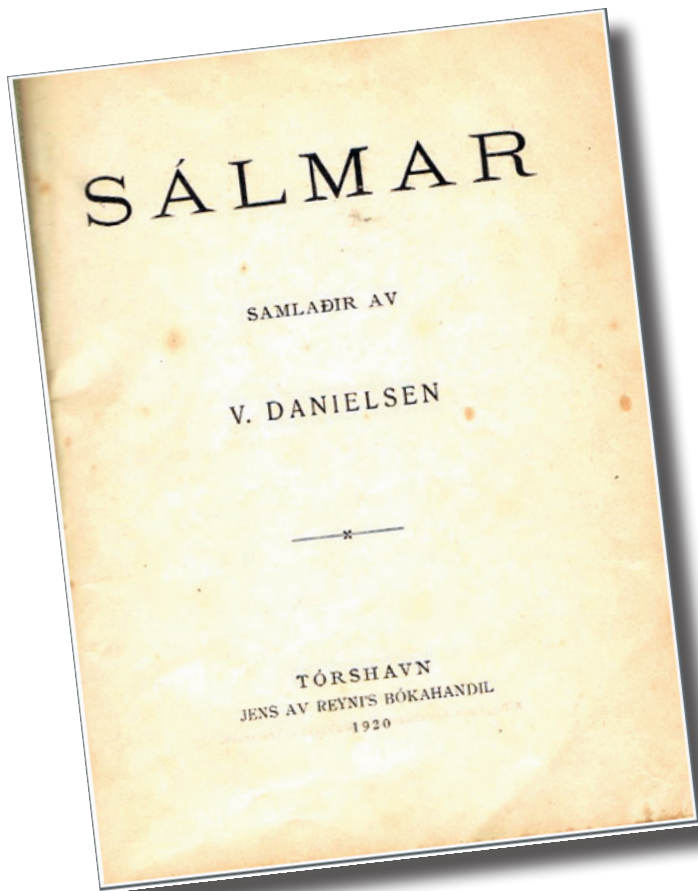

Móðurmálinum í 100 ár

Føroysk bókmenta

SÁLMAR

Samlaðir av V. Danielsen
(Jens av Reynis bókahandil)

Meðan kirkjufólkið í Føroyum í mong ár hevur biðað og framvegis bíðar eftir at fáa hina føroysku sálmaðókina “autoriseraða” av donskum myndugleikum, so at tey kunnu sleppa at lovsyngja gud sín á teirra eigna máli í kirkjunum í Føroyum, hevur brøðrameinigeitin givið út eina føroyska sálmaðók, sum væl er verd at geva ans. Her eru 85 sálmar, væl yrktir, summir týðningarmiklir skaldsliga sæð, á góðum føroyskum máli. Yrkjararnir eru ikki nevndir, og helst munnu teir nógvu sálmar vera umsettir úr donskum og eingilskum máli, men har, ein kann samanbera teir við “orginalarnar”, má tað sigast, at umsetingarnar yvirhøvur eiga góðan fyrimum.

Tað er eitt vakurt sálmahefti, her er sent út til føroyingar, væl úr hondum greitt í allar mátar, eitt prýði fyri føroyska sálmayrking.

Her endar ummælið, helst skrivað av Kristini í Geil, blaðstjóra á Tingakrossi.

Um góða samstarvið millum Victor Danielsen og Jens av Reyni, ið røkkur frá 1920 til 1948, tá ið Jens av Reyni andaðist, bert 62 ára gamal, ber til at

lesa í bókini *Bíblían á føroyskum í hálva øld eftir Zacharias Zachariassen*, sigur Árni av Reyni.

Trúgvín var avgerandi

Í einum brævi til Petur W. Háberg í sambandi við útgávuna í 1952 skrivar Victor Danielsen soleiðis:

“Fyrstu sálmur, ið eg skrivaði, á føroyskum máli, er nr 5 í Songbók Guds Fólks. Hann umsetti eg um várið 1917 eftir tí kenda enska sálminum “After the Earthly Shadows Have Lifted” (Tá ið hvør skuggi burtur er horvin), og tann umsetingin er ógvuliga lítið broytt í bókini. Síðan nam eg ikki aftur við føroyskar sálmar fyrr enn um summarið í 1919. Eg var í Klaksvík alt várið og summarið 1919, og tá komu av og á trúgvandi bretar (sjómenn) á fundirnar í Betesda. Einstakar av sálmunum úr enskum, ið teir sungu í salinum, umsetti eg, men bert til danskt mál. Vit skrivaðu teir so av og sungu teir stundum á fundum í Klaksvík tá. Ein av hesum sálum “Once upon the Tide I drifted” byrjaði so í donsku umseting míni “Som et vrag der snart går under”, og hesa umseting hevur Marius Absalonsen seinni føroyskað; sálmurin er nr 31 í “Songbók Guds Fólks” og byrjar “Sum eitt vrak á havsins bárum”.

So var tað, at Jens av Reyni fekk meg at fara undir at um-

seta sálmar til føroyskt mál, og hann tók á seg at geva teir út, sigur Victor millum annað í brævi til Petur Háberg.

Í ummæli í Varðanum av 2. útgávu í 1922 (2. bind) sigur M. A. Jacobsen, at “tað er ivaleyst, at øll, ið lesa hesar sálmar, vilja sanna, at teir eru lættir at skilja, og eg haldi ikki at nakar av røttum kann finnast at tí málsliga búnanum, sum sálmar eru klæddir í. Málið er yvirhøvur gott og fellur væl og náttúrliga – og hóskar eisini við innihaldið, ið er einfalt og fábroytt. Tí er tað, at fólk yvirhøvur vilja kenna eina sanna gleði við at lesa hesar sálmar; teir bera troystarorð til teirra, ið eru sorgarbundin, og til teirra, ið ikki enn hava funnið frið og vunnið á ivanum...”

Og so endurgevur M. A. Jacobsen millum annað hetta versið:

Lít allar tínar leiðir
og alla tína sorg
í hendur hans, ið eigur
ta blonku stjörnuborg.
Hann bindur stormin stinna
og gongur bylgjum á,
hann vegin væl kann finna,
hvar fótur tín kann gá.

Victor átti sjáldsamar gávur

Christian Matras segði soleiðis um skaldskapin hjá Victori Danielsen (Varðin bind 4):

“...besta dømi um, at trongd er manna millum her á landi til at eiga religiøsastan lestur á móðurmálinum, eru teir sálmar, sum Victor Danielsen á sinni greiddi úr hondum. Teir gjørdust alt fyri eitt almanna ogn, og teir verða nú sungnir víða hvar í Føroyum.”

Christian Matras nevnrir í sama andadrátti Jákup Dahl, sum hevði verið lærari hjá Victori á Læraraskúlanum:

“Tað er ivaleyst, at tey verk, ið hesir menn hava úr hondum greitt og starvast við, vilja verða til størsta bata fyri fólk okkara. Og nú er eftir at ynskja, at hesir menn, ið fáast við at leggja stóð, mugu ikki lúgvast, tí tað er ein royndur lutur, at livandi kristindómur verður ikki kveiktur uttan gjøgnum móðurmálið”, sigur Christian Matras.

Í Varðanum bind 13 sigur Christian Matras, at tað er einki yvir at dylja, at Victor Danielsen hevur sjáldsamar skaldargávur:

“Stóran málsligan týðning hava tær bøkur við føroyskum sálum, sum brøðrasamfelagið (baptistarnir) geva út, tí

hesir sálmar hava verið sungnir av fólki úr øllum trúarfeløgum”, sigur Christian Matras.

Fólkið autoriseraði

Petur Háberg greiðir soleiðis frá í “Søgur um sangir”, sum hann gav út í 1954:

- Tað hevði ómetaliga stóran týðning, tá ið trongdin kom upp í trúgvandi føroyingar at kunna syngja hin nýggja sangin á móðurmálinum, at menn tá vóru, sum brennandi í andanum vóru førir fyri bæði at týða og yrkja sangir, ið gingu fólkinum til hjarta, annaðhvørt teir vóru til uppbyggingar fyri Guds fólk ella til framburð gleðiboðskapsins.

Beinanvegin sum hin fyrsta sangbókin, “Sálmar”, við sínum 85 sangum kom út um jóltíðir 1920, varð hon fagnað av fólkinum, og skjótt var, at sangurin á føroyskum ljómaði á bæði sjógvi og landi”, og Petur Háberg sigur í grein í 14. september 8. november 1972 frá einum áhugaverdum tilburði í sambandi við útgávuna av hesi fyrstu lítlu sálmaðókini,

sum Jens av Reyni gav út í 1920:

- Símun Pauli úr Konoy kom einaferð um tað leitið inn til Jens av Reyni og helt fyri, at væl dámdi honum bókina. “Men”, legði hann aftrat, “ikki vænti eg, at tit fáa hana autoriseraða”.

- Hon er longu autoriserað, svaraði Jens av Reyni.

- Hvat siga tygum – av kirkjuministararum?

- Nei, men av fólkinum.

Og tað helt Jens av Reyni vera eina meira virðismikla autorisatión.

—

Umframnt Nýggju Sangbók Guds Fólks (2015) og greinar hjá Pól á Kletti í Dimmalætting 21. desember 1995 og hjá Árna av Reyni í Sosialinum á vári í 2015, er bókin hjá Zacharias Zachariassen, sála, Bíblían á føroyskum í hálva øld, 2000, nýtt sum kelda.

